

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва, обліку та фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

Наталія КИРИЧЕНКО

« 29 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 27 ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень

перший (бакалаврський)

(бакалавр, магістр)

спеціальність

075 Маркетинг

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(освітньо-професійна програма)

«Маркетинг»

факультет

економічний

(назва факультету)

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма дисципліни «Економіка і фінанси підприємств»
(назва навчальної дисципліни)

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Маркетинг», спеціальністю 075 Маркетинг

Розробники:

Світлана КОВАЛЬ, доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів, к.е.н., доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки та фінансів
Протокол від «28» _____ серпня _____ 2024 року № 1

Завідувач кафедри

Алла КАРНАУШЕНКО

Схвалено методичною комісією економічного факультету
Протокол від «29» _____ серпня _____ 2024 року № 1

Затверджено на Вченій раді економічного факультету
Протокол від «29» _____ серпня _____ 2024 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	Обов’язкова	
Змістових частин – 2	Спеціальність: <u>075 Маркетинг</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <u>реферат, комплексне завдання на аналітичне дослідження проблеми</u> (назва)		3-й	-
Загальна кількість годин – 90 (денна форма навчання)		Семестр	
		6-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3год. самостійної роботи здобувача – 2 год.	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції	
		22 год.	-
		Практичні, семінарські	
		22 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		46 год.	-
	Індивідуальні завдання: -		
	Вид контролю: залік		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 44/46(49%/51%)

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: формування сучасного економічного мислення і системи спеціальних теоретичних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

Завдання дисципліни: теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з економіки та фінансів підприємств.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- економічні основи функціонування підприємства в системі ринкових відносин; напрями та види його діяльності; види підприємств, що функціонують в Україні;
- систему аналізу та планування обсягів, результатів діяльності ресурсного потенціалу підприємства;
- зовнішнє середовище та його вплив на діяльність підприємства;
- ресурсний потенціал підприємства та його складові елементи;
- основні результативні показники діяльності підприємства, порядок їх формування і використання;
- капітал підприємства, його структуру, взаємозв'язок з ресурсами, економічні основи формування та використання;
- ефективність, конкурентоспроможність підприємства та його продукції, володіти практичними навичками оцінки цих параметрів;
- сучасні теорії та моделі розвитку підприємства, механізм трансформації (реструктуризації) підприємств у процесі розвитку;
- економічну безпеку підприємства та його антикризову діяльність.

вміти:

- застосовувати принципи стратегічного, тактичного та оперативного планування;
- здійснювати планування обсягів необхідних ресурсів, зовнішніх і внутрішніх обмежень та ризиків, напрямів розвитку реструктуризації;
- обґрунтовувати обсяги виробництва та реалізації продукції підприємства, його виробничу потужність, потребу підприємства у матеріальних ресурсах на основі критеріїв оптимізації обсягів матеріально-сировинних ресурсів, що необхідні підприємству;
- визначати товарну та цінову політику підприємства;
- аналізувати та планувати ресурси, які необхідні підприємству, розробляти політику формування та використання трудових, майнових і фінансових ресурсів, оцінювати економічну ефективність їх використання;
- аналізувати та планувати доходи, поточні витрати і фінансові результати від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства;
- розраховувати показники ефективності інвестиційних та інноваційних проектів;
- оцінювати фінансово-майновий стан підприємства, його конкурентоспроможність, загрози банкрутства.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Інтегральна компетентність:

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

Фахові компетентності:

ФК3. Здатність використовувати теоретичні положення маркетингу для інтерпретації та прогнозування явищ і процесів у маркетинговому середовищі.

ФК4. Здатність проваджувати маркетингову діяльність на основі розуміння сутності та змісту теорії маркетингу і функціональних зв'язків між її складовими.

ФК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів.

ФК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків.

ФК13. Здатність планування і провадження ефективної маркетингової діяльності ринкового суб'єкта в кросфункціональному розрізі.

ФК17. Здатність застосовувати сучасний методичний інструментарій для проведення й оцінки ефективності маркетингових заходів в аграрній сфері.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

ПРН 3. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері маркетингу.

ПРН 4. Збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та маркетингові показники, обґрунтовувати управлінські рішення на основі використання необхідного аналітичного й методичного інструментарію.

ПРН 5. Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів.

ПРН 6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності.

ПРН 7. Використовувати цифрові інформаційні та комунікаційні технології, а також програмні продукти, необхідні для належного провадження маркетингової діяльності та практичного застосування маркетингового інструментарію.

ПРН 8. Застосовувати інноваційні підходи щодо провадження маркетингової діяльності ринкового суб'єкта, гнучко адаптуватися до змін маркетингового середовища.

ПРН 9. Оцінювати ризики провадження маркетингової діяльності, встановлювати рівень невизначеності маркетингового середовища при прийнятті управлінських рішень.

ПРН 10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта..

ПРН 11. Демонструвати вміння застосовувати міждисциплінарний підхід та здійснювати маркетингові функції ринкового суб'єкта.

ПРН 15. Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів маркетингу, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості

ПРН 19. Застосовувати методичний інструментарій для проведення та оцінки ефективності маркетингових засобів підприємств аграрного сектору. Р20. Вміти використовувати новітні, креативні медіатехнології, здійснювати контроль за якістю рекламних компаній, демонструвати здатність щодо оцінки цільової аудиторії розробки бюджету рекламної компанії та оцінки її ефективності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістова частина 1. ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСНОВИ ЙОГО ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Підприємство в ринковій економіці. Планування діяльності підприємства

Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Поняття економічного

суверенітету, самоокупності та самофінансування. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства. Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та залучення да використання ресурсів, розпорядження прибутком.

Технологія планування діяльності підприємства. Цільові характеристики діяльності підприємства, їх класифікація, вимоги до формування. Залежність цілей господарювання від життєвого циклу підприємства. Дерево цілей та його побудова.

Стратегічне планування діяльності підприємства. Види стратегій діяльності. Вибір та розробка стратегії. Діагностика реалізації обраної стратегії. Тактичне та оперативне планування. Система планів економічного та соціального розвитку підприємства.

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Фактори, що визначають обсяги виробництва та реалізації продукції. Планування параметрів виробничої програми: послідовність, методи. Визначення необхідного й можливого випусків виробництва та реалізації продукції. Умови та критерії оптимізації обсягів випуску продукції у конкурентному середовищі.

Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства. Ресурсний потенціал підприємства

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття «номенклатура та асортимент продукції, що виробляється, «товарна», «валова», «чиста», «реалізована продукція», «валовий оборот підприємства». Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони.

Поняття та види економічних ресурсів. Поняття потенціалу і ресурсного потенціалу підприємства. Складові ресурсного потенціалу та їх взаємозв'язок.

Взаємозв'язок окремих елементів ресурсного потенціалу підприємства. Критерії оптимізації структури ресурсного потенціалу.

Чинники, що обумовлюють рівень використання ресурсного потенціалу. Основні напрями підвищення ефективності ресурсного потенціалу підприємства.

Тема 3. Трудові ресурси підприємства. Майнові ресурси (активи) підприємства

Трудові ресурси підприємства та характеристика їх видів. Принципи і завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття та методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці та їх класифікація. Основні напрями підвищення продуктивності праці та ефективності трудових ресурсів підприємства. Методи нормування витрат на підприємстві. Форми мотивації праці робітників. Системи оплати праці та їх характеристика. Тарифна система, її зміст, призначення та використання на підприємстві. Мінімальна заробітна плата і фактори, що її визначають. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах.

Сутність активів підприємства та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності підприємства. Поняття, склад і класифікація необоротних активів підприємства як складової його ресурсів. Методичні інструменти оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства. Нематеріальні активи підприємства: сутність, класифікація, призначення, особливості формування та відтворення. Довгострокові фінансові інвестиції підприємства: поняття, класифікація, методи оцінки. Оборотні активи підприємства: економічна сутність та класифікація. Відмінні характеристики оборотних активів як складової ресурсів підприємства. Поняття та особливості оборотних активів підприємства.

Сутність та методика оцінки виробничого, операційного і фінансового циклів підприємства. Сутність і класифікація грошових активів підприємства та їх еквівалентів. Відмінні особливості грошових активів як складової майнових ресурсів підприємства.

Особливості кругообігу грошових активів підприємства та інструменти його забезпечення. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності. Їх класифікація і характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

Тема 4. Фінансові ресурси (капітал підприємства)

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства. Відмітні характеристики підприємства, що визначають особливості формування його фінансових ресурсів. Кругообіг фінансових ресурсів підприємства в процесі формування його капіталу.

Капітал як складова ресурсів підприємства: характеристика сутності з позицій різних підходів та принципи його формування. Класифікація капіталу підприємства.

Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.

Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції. Особливості формування залежно від основних характеристик підприємства.

Кредитування як механізм формування позикового капіталу підприємства: поняття, принципи, завдання. Особливості, форми та інструменти банківського і небанківського кредитування підприємства.

Змістова частина 2. ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКО-ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 5. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Сутність понять витрати, поточні та капітальні витрати підприємства, виробнича собівартість продукції, послуг і робіт. Взаємозв'язок та взаємообумовленість ресурсів і поточних витрат підприємства.

Класифікація поточних витрат. Особливості складу поточних витрат в окремих галузях економіки.

Показники собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькуляції продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Управління поточними витратами за системою «директ-костингу», сфера застосування, можливості використання порядку обчислення витрат при одно- та багатоступеневому розподілі маржинального (граничного) доходу. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей.

Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Зміст і механізм дії виробничого лівериджу. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства.

Методи планування поточних витрат підприємства. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання.

Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства.

Тема 6. Доходи та цінова політика підприємства

Доходи підприємства в системі економічних показників його діяльності. Класифікація доходів підприємства.

Сутність, механізм формування доходів від операційної діяльності підприємства. Особливості формування доходів від операційної діяльності в окремих галузях господарювання. Фактори, що впливають на доходи від операційної діяльності.

Цінова політика підприємства як фактор формування його доходів від реалізації продукції: сутність та етапи розроблення. Характеристика ціноутворюючих факторів. Методи ціноутворення. Напрями забезпечення ефективності цінової політики.

Методичні інструменти та послідовність аналізу доходів підприємства.

Планування доходів підприємства: поняття, завдання і послідовність. Етапи планування доходів підприємства. Методи планування доходів підприємства: особливості та умови їх застосування.

Поняття та класифікація резервів зростання доходів підприємства.

Тема 7. Фінансові результати діяльності підприємства

Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. Сутність, функції, значення прибутку, джерела його утворення. Механізм формування чистого прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності.

Показники рентабельності підприємства та фактори, що їх визначають.

Методичні інструменти та послідовність аналізу прибутку підприємства.

Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій.

Резерви зростання прибутку підприємства: поняття, класифікація, методика оцінки.

Використання чистого прибутку підприємства.

Тема 8. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки

Поняття ефекту як результату діяльності підприємства, аналітичного показника і критерію оцінки діяльності підприємства. Види ефекту. Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики. Методичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства.

Особливості оцінки ефективності основних видів діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової. Оцінка ефективності інвестиційних та інноваційних проектів підприємства.

Методи інтегральної оцінки ефективності діяльності підприємства Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тема 9. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета і завдання його дослідження, основні елементи, що визначають фінансово-майновий стан підприємства.

Поняття та методи оцінки фінансово-майнового стану підприємства. Горизонтальний (трендовий) аналіз. Вертикальний (структурний) аналіз. Порівняльний (просторовий) аналіз.

Аналіз фінансових коефіцієнтів (R-аналіз). Факторний аналіз. Експрес-метод діагностики фінансово-майнового стану.

Сутність понять ліквідності та платоспроможності підприємства. Показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Сутність поняття фінансової стійкості підприємства.

Класифікація фінансової стійкості підприємства. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства. Сутність рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки рентабельності діяльності підприємства. Показники оцінки ділової активності підприємства. Комплексне оцінювання фінансово-майнового стану підприємства.

Інтегральна оцінка фінансово-майнового стану підприємства Вимоги до інтегральної оцінки фінансово-майнового стану підприємства Послідовність етапів здійснення інтегральної оцінки фінансово-майнового стану підприємства.

Тема 10. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства

Трансформація (реструктуризація) підприємств у процесі розвитку. Поняття «розвиток»; його роль, місце і значення в господарській діяльності. Видова класифікація процесів розвитку. Еволюційна та революційна концепції розвитку підприємства. Основні форми розвитку підприємства.

Концепції розвитку підприємств. Сучасні моделі розвитку підприємств. Методичний інструментарій аналізу процесів розвитку на підприємстві. Особливості управління підприємством за кожною моделлю розвитку.

Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій та об'єднань).

Розробка і реалізація програми (бізнес-проекту) трансформації підприємств. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів.

Вітчизняний і зарубіжний досвід трансформації та реструктуризації підприємств.

Тема 11. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність

Сутність, і фази розгортання кризи. Фактори, що обумовлюють виникнення кризи. Банкрутство підприємства як результат розвитку кризових явищ в його діяльності. Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Види банкрутства підприємства.

Методичні підходи до визначення ймовірності кризи на підприємстві. Інститут банкрутства: сутність, цілі та завдання. Процедура розгляду та прийняття рішення у справі про банкрутство.

Загальна характеристика процесу ліквідації збанкрутілого суб'єкта господарювання. Оцінювання та продаж майна підприємства-банкрута. Черговість задоволення вимог кредиторів в процесі ліквідаційної процедури.

Цілі та форми санації. Відмітні особливості досудової та судової санації (фінансове оздоровлення). Зміст плану санації. Класифікація санаційних заходів.

Генезис формування та сучасне розуміння економічної безпеки підприємств, її місце і роль в системі управління підприємством. Система показників економічної безпеки підприємства.

Оцінювання рівня економічної безпеки підприємства.

Методи моніторингу економічної безпеки підприємства. Механізми забезпечення економічної безпеки підприємства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових частин і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістова частина 1. Економічні засади функціонування підприємства та основи його виробничої діяльності						
Тема 1. Підприємство в ринковій економіці. Планування діяльності підприємства	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Економічна характеристика продукції підприємства. Ресурсний потенціал підприємства	9	2	2	-	-	5
Тема 3. Трудові ресурси підприємства. Майнові ресурси (активи) підприємства	9	2	2	-	-	5
Тема 4. Фінансові ресурси (капітал підприємства)	8	2	2	-	-	4
<i>Разом за змістовою частиною 1</i>	34	8	8	-	-	18
Змістова частина 2. Економічні результати та ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства						
Тема 5. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Доходи та цінова політика підприємства	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Фінансові результати діяльності підприємства	8	2	2	-	-	4
Тема 8. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	8	2	2	-	-	4

Тема 10. Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.	8	2	2	-	-	4
Тема 11. Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	8	2	2	-	-	4
Разом за змістовою частиною 2	56	14	14	-	-	28
УСЬОГО ГОДИН	90	22	22	-	-	46

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підприємство в ринковій економіці. Планування діяльності підприємства	2
2	Економічна характеристика продукції підприємства. Ресурсний потенціал підприємства	2
3	Трудові ресурси підприємства. Майнові ресурси (активи) підприємства	2
4	Фінансові ресурси (капітал підприємства)	2
5	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	2
6	Доходи та цінова політика підприємства	2
7	Фінансові результати діяльності підприємства	2
8	Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки	2
9	Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	2
10	Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.	2
11	Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	2
Разом		22

6. Теми практичних та семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Підприємство в ринковій економіці. Планування діяльності підприємства	2
2	Економічна характеристика продукції підприємства. Ресурсний потенціал підприємства	2
3	Трудові ресурси підприємства. Майнові ресурси (активи) підприємства	2
4	Фінансові ресурси (капітал підприємства)	2
5	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	2
6	Доходи та цінова політика підприємства	2
7	Фінансові результати діяльності підприємства	2
8	Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки	2
9	Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	2
10	Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.	2
11	Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	2
Разом		22

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	не передбачено навчальним планом	

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підприємство в ринковій економіці. Планування діяльності підприємства	4

2	Економічна характеристика продукції підприємства. Ресурсний потенціал підприємства	5
3	Трудові ресурси підприємства. Майнові ресурси (активи) підприємства	5
4	Фінансові ресурси (капітал підприємства)	4
5	Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	4
6	Доходи та цінова політика підприємства	4
7	Фінансові результати діяльності підприємства	4
8	Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки	4
9	Фінансово-майновий стан підприємства та методи його оцінки	4
10	Сучасні теорії та моделі розвитку підприємства.	4
11	Економічна безпека підприємства та його антикризова діяльність	4
Разом		46

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні робота є однією з форм самостійної роботи здобувачів, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. У процесі виконання індивідуальної роботи здобувач вищої освіти повинен продемонструвати вміння:

- формулювати мету і завдання роботи;
- обґрунтовувати методи вирішення поставлених завдань;
- розробляти структуру роботи;
- працювати з літературними джерелами;
- виявляти проблеми в рамках досліджуваної теми;
- формулювати результати своєї роботи і давати їм оцінку.

ПЕРЕЛІК РЕФЕРАТІВ

- 1.Еволюційна та революційна теорії підприємств в Україні.
- 2.Форми співробітництва у сферах виробництва, товарообміну й торгівлі, фінансових відносин.
- 3.Реінжиніринг бізнес-процесів: сутність, форми і порядок здійснення.
- 4.Спільні підприємства в системі міжнародного бізнесу: мотивація та процедура створення, механізм функціонування.
- 5.Тенденції і проблеми розвитку спільних підприємств в Україні.
- 6.Малий бізнес в Україні: проблеми розвитку і підтримки.
- 7.Принципи та етапи процесу побудови організаційних структур управління виробничим (невиробничим) підприємством.
- 8.Особливості формування організаційних структур управління новостворюваних підприємств.
- 9.Роль об'єднання підприємств для підвищення їх конкурентоспроможності. Форми та види об'єднань підприємств.
10. Зарубіжний досвід централізованого управління первинними ланками національної економіки.
11. Основні тенденції організаційного прогресу в Україні: сьогодення.
12. Спеціалізація, кооперування і конверсія виробничих підприємств, їх об'єктивна необхідність, сутність, показники рівня розвитку та ефективність.
13. Об'єктивна необхідність і тенденції розвитку диверсифікації виробництва на підприємствах України.

14. Інформаційне забезпечення управління підприємством.
15. Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції.
16. Оптимізація виробничої програми підприємства.
17. Розвиток системи стратегічного планування та бізнес-планування за ринкових умов господарювання.
18. Сучасна система управління персоналом.
19. Зарубіжний досвід формування та ефективного використання трудового потенціалу фірми.
20. Ефективність праці в системі підприємств АПК: проблеми визначення і зростання.
21. Побудова системи мотивації праці на підприємстві. Формування внутрішньо-фірмової політики оплати праці.
22. Державне регулювання мотивації і оплати праці.
23. Резерви підвищення продуктивності праці та шляхи їх використання за сучасних умов господарювання.
24. Світовий досвід використання моделей мотивації трудової діяльності у підприємницькій діяльності фірм.
25. Видова (технологічна) структура основних фондів, чинники та тенденції її динаміки на виробничих підприємствах.
26. Напрями інтенсифікації відтворення та шляхи кращого використання основних фондів підприємства за нормальних умов господарювання.
27. Сучасні інформаційні технології і програмні продукти.
28. Патентування і ліцензування підприємницької діяльності та ресурсів фірми.
29. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.
30. Роль фінансових інвестицій у становленні та розвитку ринкових відносин.
31. Сучасні тенденції залучення і використання фінансових інвестицій у чинній системі господарювання України.
32. Особливості та показники визначення ефективності випуску та реалізації (використання) різних видів цінних паперів.
33. Особливості формування виробничої бази на підприємствах різних галузей.
34. Державне економічне регулювання виробничо-господарської діяльності підприємств шляхом застосування досконалої системи їх оподаткування.
35. Основні види контролю якості на підприємствах України та їх ефективність.
36. Можливі напрями вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.
37. Оцінка ефективності функціонування аграрних підприємств.
38. Динаміка і шляхи підвищення рентабельності на підприємствах різних галузей економіки України.
39. Сучасний досвід і методичні підходи до оцінки соціальної ефективності діяльності підприємства.
40. Можливі загрози для економічної безпеки господарюючого суб'єкта.
41. Економічна безпека у системі діяльності фірми за ринкових умов господарювання.
42. Практика здійснення та ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання в Україні.
43. Вітчизняний і зарубіжний досвід реструктуризації різних суб'єктів господарювання.
44. Масштаби і тенденції банкрутства суб'єктів господарювання в Україні.
45. Організаційно-економічні процедури підприємств (організацій) – банкрутів.
46. Використовувані форми ліквідації підприємств (організацій).

10. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни успішно використовуються традиційні та інноваційні методи навчання. Добре обладнані навчальні аудиторії ХДАЕУ, наявність технічних засобів навчання, комп'ютерна підтримка навчального процесу, сучасна наочність сприяють реалізації «золотого правила» дидактики: використанню методів ілюстрації, демонстрації, якісному проведенню практичних робіт, організації плідної навчально-дослідної та науково-дослідної

роботи.

Для проведення лекційних занять використовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод; частково-пошуковий, або евристичний метод.

При викладанні практичних та лабораторних занять використовуються: репродуктивний метод – розв'язування задач вивченого матеріалу на основі зразка або правила; частково-пошуковий - це організація активного пошуку розв'язання окремих задач під керівництвом викладача і його вказівок; евристична бесіда - перевірений спосіб активізації мислення, спонукання до пізнання; дослідницький метод - здобувачі вищої освіти самостійно розв'язують задачі за темами практичних занять дисципліни.

Самостійна робота застосовує: пояснювально-ілюстративний метод - здобувачі вищої освіти здобувають знання з навчальної або методичної літератури, через електронний посібник у «готовому» вигляді; дослідницький метод.

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Використовують наступні методи контролю: усний, письмовий, комбінований, дискусійний.

Форми контролю, які використовуються:

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Усний контроль – опитування на лекції, практичному занятті. Письмовий контроль – перевірка розв'язку задач практичного заняття, контрольна робота. Вимоги та методи до поточного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, тощо. Оцінювання знань здобувачів на основі поточного контролю відбувається: а) способом перевірки систематичності та активності роботи здобувача над вивченням програмного матеріалу курсу протягом семестру; б) способом виконання завдань самостійної роботи здобувача. Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувача з програмного матеріалу змістової частини (рейтингова оцінка із змістової частини), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи. Контрольні роботи, що виконуються під час самостійної роботи здобувача, – це індивідуальні завдання, які передбачають самостійне виконання здобувачем певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу.

Поточний підсумковий контроль: залік.

Проміжний контроль з дисципліни Економіка і фінанси підприємств включає оцінювання результатів самостійного вивчення теоретичного та практичного матеріалу.

Основні методи контролю знань здобувачів:

за окремою змістовою частиною:

- усна перевірка (опитування, розв'язання проблемних ситуацій тощо) на практичних заняттях ($11 \text{ занять} \times 1 \text{ бал} = 11 \text{ балів}$);
- тестова перевірка за темами дисципліни ($11 \text{ тем} \times 1 \text{ бал} = 11 \text{ балів}$);
- практична перевірка - розв'язання завдань ($11 \text{ робіт} \times 2 \text{ бали} = 22 \text{ бали}$);
- захист рефератів, доповідей ($1 \text{ робота} \times 4 \text{ бали} = 4 \text{ бали}$);
- до 10 додаткових балів за участь у неформальній освіті, участь у конференціях, проходження стажування тощо.

Поточний контроль: загальна (максимальна) сума балів за змістові частини – 50; загальна (максимальна) сума балів, з урахуванням додаткових балів - 60.

Здобувач вищої освіти може бути допущений до іспиту, якщо він має позитивні оцінки за підсумками кожної із змістових частин.

Підсумковий контроль: залік – загальна сума балів – 40.

Максимальна кількість - 100 балів.

Опитування є один із способів обліку знань. Критерії оцінювання відповідей:

- повнота і правильність відповіді;
- ступінь усвідомлення та розуміння вивченого;
- повне і правильне викладення (оформлення) відповіді.

Оцінка «5» (відмінно) – 1 бал – ставиться, коли вивчений матеріал засвоєний у повному обсязі, здобувач ВО першого (бакалаврського) рівня володіє необхідними знаннями і вміннями. Відповіді здобувача вищої освіти демонструють глибоке розуміння матеріалу, правильне застосування знань і умінь, необхідних для відповіді, не містять істотних помилок. Здобувач точно формулює думки і обґрунтовує їх послідовно, логічно викладає матеріал, виявляє вміння ілюструвати теоретичні знання, аналізує, наводить приклади і розв'язує проблемно-практичні ситуації, робить висновки.

Оцінка «4» (добре) – 0,75 бали – ставиться, коли здобувач вищої освіти володіє необхідними знаннями і вміннями (вимоги, що й на оцінку відмінно), проте у засвоєнні навчального матеріалу мають місце незначні прогалини і окремі неточності. Відповіді здобувача виявляють розуміння матеріалу, правильне застосування знань і умінь, необхідних для відповіді, але містять окремі помилки і невеликі неточності. При викладенні матеріалу допускається деяка непослідовність, незначні неточності у формуванні думок.

Оцінка «3» (задовільно) – 0,5 бали – ставиться, якщо здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня володіє знаннями і вміннями з дисципліни, але вони носять розрізнений характер, знання недостатньо глибокі, а вміння проявляється слабо. У засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності. Відповіді не глибокі, містять істотні помилки, у тому числі у висновках, аргументація слабка.

Оцінка «2» (незадовільно) – 0-0,37 бали – здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня розв'язує завдання без належного теоретичного обґрунтування результатів, рішення має суттєві помилки, зовсім не розв'язує завдання або невірно.

Виконання тестових завдань. Тематичний тест складається з 10 завдань за правильне виконання яких здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня отримує 1 бал. Одне правильно виконане тестове завдання має вагу в 0,1 бали.

Оцінка «5» (відмінно) – 0,9-1 бал.

Оцінка «4» (добре) – 0,6-0,8 бали.

Оцінка «3» (задовільно) – 0,3-0,5 бали.

Оцінка «2» (незадовільно) – 0-0,2 бали.

Виконання і захист доповідей. Критеріями оцінювання реферативних робіт є повнота розкриття теми, висвітлення сучасного стану та перспективних змін об'єкта дослідження, дотримання логіки та послідовності викладу, якісне оформлення реферату з дотриманням вимог вищої школи, володіння матеріалом обраної теми при презентації реферату. Максимальна кількість балів за реферат з його захистом – 4 бали.

Оцінка «5» (відмінно) - 4 бали, якщо:

- тема реферату актуальна та відзначається практичною спрямованістю;
- у роботі здійснено ґрунтовний аналіз усіх аспектів проблеми;
- використано сучасні джерела, у тому числі періодичні видання, монографії, які дають змогу висвітлити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- матеріал роботи добре структурований, логічно викладений та побудований на конкретному прикладі;
- висновки відповідають завданням роботи, свідчать про реалізацію мети дослідження;
- рекомендації є обґрунтованими та мають практичну значущість;
- роботу оформлено з дотриманням встановлених правил.

Оцінка «4» (добре) – 2,25-3,5 бали, якщо:

- тема реферату актуальна;
- у роботі здійснено аналіз основних аспектів проблеми;
- використано джерела, які дають змогу розкрити теоретичні й прикладні аспекти теми;
- матеріал роботи структурований, логічно викладений та побудований на конкретному прикладі;
- висновки відповідають завданням роботи;
- рекомендації мають практичну спрямованість;
- оформлення роботи в цілому відповідає встановленим правилам.

Оцінка «3» (задовільно) – 1,5-2 бали, якщо:

- здійснений здобувачем вищої освіти першого (бакалаврського) рівня теоретичний аналіз не повною мірою відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- використані джерела не дають можливості повністю розкрити проблему;
- висновки не повністю відповідають завданням роботи;
- рекомендації недостатньо обґрунтовані;
- робота в цілому оформлена згідно з правилами, але є певні недоліки.

Оцінка «2» (незадовільно) – 0-1 бал, якщо:

- здійснений здобувачем вищої освіти першого (бакалаврського) рівня аналіз не відповідає темі, меті і завданням дослідження;
- у змісті реферату не аналізується об'єкт дослідження, певні положення не ілюструються (в т.ч. таблицями, графіками тощо).
- здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня не використовував необхідні літературні, нормативні джерела і статистичні дані;
- висновки не відповідають завданням роботи;
- оформлення роботи не відповідає встановленим правилам.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)												Додат кові бали	Залік	Підсумко ва оцінка
Змістова частина 1					Змістова частина 2									
T1	T2	T3	T4	Рефе рат	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
Max 4	Max 4	Max 4	Max 5	Max 4	Max 4	Max 4	Max 4	Max 4	Max 4	Max 4	Max 5	Max 10	Max 40	Max 100

T1,T2...T11 – теми змістових частин.

13. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)	

14. Методичне забезпечення

Для освоєння навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємств» розроблено:

1. Презентації лекцій.
2. Методичні рекомендації до практичних занять.
3. Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувача.
4. Тестові завдання з дисципліни.

15. Рекомендована література

Основна література

1. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/%21%20підручник%20ЕП%20ПТБ.pdf>
2. Економіка та фінанси підприємства: конспект лекцій: навч. посіб. для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» першого бакалаврського рівня вищої освіти / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: О.В. Гук. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 165 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/32793/1/Konspekt_lektsii.pdf
3. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк: Вежа-Друк, 2021. https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-12/Економіка_електронний%20підручник%20%281%29.pdf
4. Крикавський Є. В., Люльчак З. С. Економіка і фінанси підприємств. Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 696 с. <https://catalog.lounb.org.ua/bib/573605>
5. Склярук Н.І., Жовтяк Г.А., Базецька Г.І. Економіка і фінанси підприємства : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання спеціальності 073 – Менеджмент; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 201 с. https://eprints.kname.edu.ua/64316/1/2021%20печ.%20133Л%20Жовтяк%20конспект_лекцій_ЕФП.pdf
6. Соломіна Г.В. Економіка підприємства: практикум. – Дніпро: Видавець Біла К.О., 2020. – 142 с. <https://www.tkfk.te.ua/wp-content/uploads/2024/02/Соломіна-Економіка-підприємства-Практикум.pdf>
7. Ставерська Т. О., Ларіна Т. Ф., Литвинов А. І., Андрющенко І. С., Баламут Г. С., Городецька Т. Е., Горох О. В., Євдокімова М. О., Жиликова О. В., Лисак Г. Г., Макогон В. В., Малій О. Г., Нагаєва Г. О., Непран А. В., Тімченко О. Д. Фінанси підприємства: підручник. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2024. 906 с.
8. Фінанси підприємств: навч. посіб. / за заг. ред. Н.С. Ситник.- Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/Finansy_pidpr15.pdf

Додаткова

1. Аніловська Г.Я., Висоцька І. Б., Горалько О. В. Фінанси підприємств: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2356/1/фінанси%20підприємств.pdf>
2. Базецька Г.І. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси підприємства»; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 125 с <https://eprints.kname.edu.ua/47215/1/2017%20печ.%20266Л.docx.pdf>
3. Бандурка О.М., Ковальов Є. В., Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства: навч. посібник. Харків: ХНУВС. 2017. 192 с. <https://www.tkfk.te.ua/wp-content/uploads/2024/02/Бандурка-О.М.-Економіка-підприємства.pdf>
4. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с. URL: <http://dcmaup.com.ua/assets/files/finansi-pidpriemstv-2018.pdf>
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. К. : Кондор Видавництво, 2016. – 378 с. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12571/1/ЕП-ПІДРУЧНИК%201%20файл.pdf>
6. Бондаренко Л.М., Горобинська М.В. Економіка підприємства: практикум для студентів усіх спеціальностей першого (бакалаврського) рівня. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 66 с. <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/24130/1/2020%20-%20Бондаренко%20Л%20М%20С%20Горобинська%20М%20В.pdf>

7. Бровко Л. І., Бровко Є. І., Крижановський О. О. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. Економіка та держава. 2019. № 9. С. 57-63.
8. Величко В. В. Конспект лекцій з курсу «Економіка і фінанси підприємства» (для студентів денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.030601 – Менеджмент); Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 152 с. <https://eprints.kname.edu.ua/40625/1/2014%20106Л%20репоз%20Конспект%20ЕиФП.pdf>
9. Войнаренко М. П., Рзаєва Т. Г. Ділова активність підприємств: проблеми аналізу та оцінки: монографія. Хмельницький : ХНУ, 2017. 284 с.
10. Житар М. О., Ярова Л. С. Елементи механізму підвищення ефективності фінансового потенціалу підприємства. Бізнес Інформ. 2020. № 11. С. 347-355.
11. Жукевич С. М., Рожелюк В. М. Фінансова стійкість підприємства в контексті сталого розвитку України. Світ фінансів. 2018. Вип. 4. С. 75-85.
12. Злобіна К. С. Конкретизація змісту фінансового планування, його цілей і завдань для сучасних тенденцій розвитку підприємства. Бізнес-навігатор. 2018. Вип. 6(49). С. 172-177. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/735819>
13. Коваль С.В. Чинники формування та напрями розвитку облікової політики аграрних підприємств. Ефективна економіка. № 5. 2024.
URL:<https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3801/3836>
<https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/9519>
14. Коваль С.В. Здійснення обліку витрат та визначення собівартості продукції аграрних підприємств для управління їх оптимізацією. Агросвіт. № 22, 2024. С. 104-109.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.22.104>
<http://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/1005>
15. Коваль С.В. Організація та нормативно-правове забезпечення обліку кредитних ресурсів аграрних підприємств. Інвестиції: практика та досвід. № 24. 2024. С.78-83.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.24.78>
<https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/10222>
16. Kotsupatriy, M., Ksonzhyk, I., Skrypnyk, S., Shepel, I., Koval, S. Use of international accounting and financial reporting standards in enterprise management . International Journal of Management (IJM). Volume 11, Issue 5, May 2020, pp. 788-796.
<http://dspace.ksau.kherson.ua/handle/123456789/3996>

Інформаційні ресурси

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 18-22. Ст. 144. Дата оновлення: 06.01. 2018.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card6>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
4. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 р. № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>